

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Георги Михайлов Саров, дс, дм

за оценяване на дисертационен труд

„Влияние на средата за формиране на рискови поведенчески модели, свързани с алкохолната употреба при юноши”

от д-р Гая Димитрова Чамова

за придобиване на образователна и научна степен „Доктор”

по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”, професионално направление 7.1 „Медицина”,
област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт

Настоящето становище представям в качеството си на член на Научното жури, назначено със Заповед № 1451/2.06.2016 г. на Ректора на Тракийски университет за оценяване на дисертационния труд на д-р Гая Димитрова Чамова – докторант на самостоятелна подготовка – катедра „Социална медицина и здравен мениджмънт” – МФ, ТрУ – Стара Загора с научен ръководител доц. д-р Георги Михайлов Саров, дс, дм и научен консултант проф. д-р Юлиана Маринова дм.

Представеният дисертационен труд е във **вид и обем**, съответстващи на изискванията, посочени в Закона за развитие на академичния състав и ПРАСТрУ. Съдържа 281 стандартни машинописни страници. Онагледен е с 35 фигури и 38 таблици, съдържа две приложение. Библиографията включва 331 източника, от които 28 на кирилица и 303 на латиница.

Глава първа: „**Литературен обзор**” обхваща 43 страници (15%) от дисертационния труд и акцентира върху три основни направления – данни за социалната детерминираност на рисковото поведение, теории обясняващи рисковото поведение и модерното виждане за рисковото кълстериране. Литературният анализ достатъчно добре разкрива известното за изследвания проблем в съществуващата научна литература и дава възможност да се оценят теоретичните и практическите приноси на дисертацията. Главата относно теориите за детерминираността на рисковото поведение е оригинално организирана и структурирана с добра логическа връзка между отделните теории и интегрирането им в групи от теории. Използвани

са многобройни източници, международни и български изследвания, като преобладава литературата на английски поради това, че множествения характер на рисковото поведение все още е новост в българската научна литература. Видно е задълбоченото познаване на литературата по обсъжданите проблеми и добре е обоснована актуалността и значимостта на темата на дисертацията, като и избрания подход на научно изследване.

Относно използваните **научни методи** трябва да се изтъкне, че дисертантът прилага интересен научен подход, разгръщащ последователно изследването в три фази – дескриптивна, аналитико-синтетична и теоретична, включващ цялата методологична палитра на едно научно изследване – от наблюдението, през изследването до осмислянето. Всички стъпки на изследователския процес са необходими за постигане на поставените цели и проверка на изследователските хипотези. Целите и задачите са логически непротиворечиви и смислено свързани, а методите са адекватно подбрани и допълнени с оригинални вторични индикатори. Статистическите и логическите инструменти са адекватно използвани във всеки етап на изследването. Броят на изследваните лица е достатъчно голям за нуждите на статистическата обработка на информацията, респонс-рейта е подобен на този в други подобни изследвания.

Резултатите на изследването се разгръщат методично и логически последователно, като първо се установява най-разпространеното поведение, а след това се формират групите за сравнителен анализ. Извършен е детайлен сравнителен анализ между отделните групи, който преминава в по-обобщаващ комплексен анализ и завършва с логически анализ на съвкупността от емпирични и литературни данни. Резултатите са онагледени достатъчно добре с таблици и фигури и заемат 165 стр (59%) включително и таблиците в Приложения, което показва задълбочено и многостренно анализиране на емпиричните данни, необходимо, за да се аргументират достатъчно ясно изводите и приносите.

Обсъждането е само 15 стр (5%), но е пълноценен завършек на доста обстойната аналитична част и позволява да се аргументират достатъчно добре претенциите за научен принос.

Изведени са 9 основни и взаимно свързани **извода**, според които, ако се допусне, че рисковите поведения взаимно се индуцират, началото на рисковото

кълстериране трябва да се търси в алкохолната употреба, но тази хипотеза, присъстваща в литературата, вероятно е резултат на методическа грешка на подкрепящите я автори, която става очевидна при комплексното изследване извършено в дисертационния труд. Доказва се, че асоциативните връзки между рисковите поведения вътре в рисковия кълстер е по-вероятно да се дължат на социални влияния на значимите други, преминаващи през три типа индивидуално интерпретиране. По този начин дисертацията отправя сериозна претенция за **принос** във формирането на теорията за рисковите кълстери и за коригиране на теорията на социалното заучаване с въвеждането на конструкта интерпретиране в три негови разновидности: нормативно, моделиращо и афективно. Изхождайки от тази теоретична база се предлагат две оригинални концепции за превенция – за индивидуална превенция, базирана на афективното интерпретиране и за групова превенция, базирана на стратегията „лидерство по много начини“.

Във връзка с дисертационния труд д-р Галя Чамова представя 4 публикации в периодични научни списания и две съобщения на научни конференции.

Дисертантът, д-р Галя Димитрова Чамова работи от 11 години в Катедрата по социална медицина и здравен мениджмънт като асистент, след предшестващ професионален опит като старши инспектор в здравната каса. Завършила е с отличен успех магистърска степен по медицина.

Заключение: На базата на гореизложеното давам **положителна оценка** на представения дисертационен труд „**Влияние на средата за формиране на рискови поведенчески модели, свързани с алкохолната употреба при юноши**“ и препоръчвам на уважаемото **Научно жури** да гласува с положителен вот за присъждане на образователна и научна степен „**Доктор**“ на д-р Галя Димитрова Чамова по научната специалност „**Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията**“, професионално направление 7.1 „**Медицина**“, област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт.

28.06. 2016

гр. Стара Загора

Изготвил становището:

доц. д-р Георги Михайлов Саров, дс, дм

